

Плотнікова М. В.

Державний вищий навчальний заклад

“Українська академія банківської справи Національного банку України”,

асистент кафедри цивільно-правових дисциплін та банківського права

Принципи правотворчості в сфері регулювання ринку банківських послуг

Одним з основних принципів формування та функціонування банківської системи, на думку О. М. Пастушенко, є принцип адекватного правового забезпечення. Значна роль в реалізації цього принципу належить нормотворчій діяльності центрального банку [3, с. 4]. Тому розглянемо принципи правотворчості в сфері регулювання ринку банківських послуг на основі нормотворчості Національного банку України (далі НБУ).

Відповідно до ст. 56 Закону “Про Національний банк України” нормативно-правові акти НБУ приймаються виключно у формі постанов Правління НБУ, якими затверджуються інструкції, положення, правила. Нормативно-правові акти НБУ видає з питань, віднесених до його повноважень, вони є обов’язковими для органів державної влади і органів місцевого самоврядування, банків, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності, а також для фізичних осіб.

Великий масив нормативно-правових актів НБУ, якими регулюються відносини на ринку банківських послуг, потребує наявності чітких та однозначно зрозумілих принципів їх створення та застосування.

Як відомо, правотворчість – це форма державної діяльності, спрямована на створення правових норм, а також на їх подальші удосконалення, зміну, чи скасування. Принципами правотворчості в теорії права визначаються такі: демократизм, законність, гуманізм, науковий характер, професіоналізм, ретельність, скрупульозність підготовки проектів, технічна досконалість актів, які приймаються [5, с. 308-309].

Ці загальні принципи не повною мірою відображають основні засади правотворчості, пов’язаної з регулюванням ринку банківських послуг.

При виданні нормативно-правових актів НБУ керується метою виконати

свою основну функцію – забезпечити стабільність національної грошової одиниці. Здійснюючи цю діяльність, він повинен врахувати інтереси держави, фінансово-кредитних установ, їх вкладників чи кредиторів, потреби економічного розвитку країни. Як зазначає Т. А. Латковська, центральний банк, який приймає обов'язкові для виконання рішення, не пов'язаний згодою банків, яким вони адресовані. Саме імперативність фінансово-правового регулювання банківської діяльності є забезпеченням принципу публічності в банківських відносинах [1, с. 24].

Тому спеціальним принципом правотворчості в сфері регулювання ринку банківських послуг, на нашу думку, є принцип пріоритету публічного інтересу в банківській сфері.

Публічним інтересом у фінансовому праві розуміється визнані державою та забезпечені правом об'єктивні потреби суспільства щодо організованої та цілеспрямованої створення, розподілу і використання публічних фінансових ресурсів, які можуть бути виражені у різній предметній формі, а також здійснення контролю за даними процесами [4, с. 116].

Реалізація принципу пріоритету публічного інтересу проявляється в закріпленні в законодавстві особливостей правового статусу банків і покладанні на них публічно-правових обов'язків (вони є особами, які сприяють сплаті податків, здійснюють фінансовий моніторинг) з метою захисту прав та інтересів більш широкого кола осіб (вкладників і кредиторів банку).

Як відмічають дослідники діяльності центральних банків, важливу роль у змінах методів та інструментів регулювання центральними банками грошово-кредитної сфери в останні роки відіграла зростаюча глобалізація економіки та міжнародних фінансових ринків [2, с. 14]. Так, для уніфікації надання банківських послуг, положення нормативно-правових актів НБУ втілюють рекомендації деяких міжнародних організацій, зокрема Базельського Комітету з питань банківського нагляду при Банку міжнародних розрахунків, Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Тому, на нашу думку, ще одним спеціальним принципом

правотворчості в сфері регулювання ринку банківських послуг є принцип втілення міжнародних стандартів здійснення банківської діяльності.

Список використаних джерел

1. Латковська Т. А. Фінансово-правове регулювання організації та функціонування банківської системи в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Т. А. Латковська; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 36 с.
2. Міщенко В. І. Центральні банки: організаційно-правові засади / В. І. Міщенко, В. Л. Кротюк. – К. : Знання, 2004. – 372 с.
3. Пастушенко Е. Н. Правовые акты Центрального банка Российской Федерации: финансово-правовые аспекты теории : автореферат диссертации ... д-ра юрид. наук : специальность : 12.00.14 – административное право, финансовое право, информационное право / Елена Николаевна Пастушенко. – Саратов, 2006. – 53 с.
4. Перепелиця М. Публічний інтерес як мета діяльності суб'єктів фінансового права / М. Перепелиця // Вісник Академії правових наук України : збірник наукових праць. – 2009. – № 2. – С. 112–119.
5. Проблемы общей теории права и государства : учебник для вузов / [Н. В. Варламова, В. В. Лазарев, В. В. Лапаева, Е. А. Лукашева и др.]; под. общ. ред. акад. РАН, д.ю.н., проф. В. С. Нерсисянца. – М. : Норма, 2006. – 832 с.

Плотнікова, М.В. Принципи правотворчості у сфері регулювання ринку банківських послуг [Текст] / М.В. Плотнікова // Принципы финансового права : материалы Международной научно-практической конференции (19-20 апреля 2012 г.) / редкол.: В.Я. Таций, Ю.П. Битяк, Л.К. Воронова и др. - Харьков : Право, 2012. - С. 206-208.